

ΣΑΝΤΥ ΒΙΟΛΙΤΖΗ

Όταν το δάκρυ
άγγιξε τον ήλιο

*Το βιβλίο αυτό
το αφιερώνω στον Αργύρη,
τον αγαπημένο μου σύντροφο
και συνοδοιπόρο της ζωής μου*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η Χρυσ αφένια γεννήθηκε στο Παραδεισί, ένα μικρό χωριό στη Βόρεια Ελλάδα, το 1950, λίγο μετά το τέλος του πολέμου. Η ζωή της όμως, ούτε χρυσ αφένια ήταν, ούτε παραδεισένια. «Η μοίρα τό 'φερε νά 'χει πόνο ατέλειωτο». Κι έψαχνε το βάλσαμο να μαλακώσει τα βάσανά της. Κόντευε είκοσι χρόνων όταν την πήγαν άρον-άρον από τον μικρόκοσμο του χωριού της για να γεννήσει το παιδί του Διαμαντή, αστεφάνωτη. Μόλις είχε σκαλώσει ο Νοέμβρης του 1969.

Σε λίγες ημέρες, σκέφτηκε... Σε λίγες ημέρες θα λευτερωθώ...

Κουλουριάστηκε σε μιαν άκρη στο κρεβάτι, χώθηκε κάτω από τις κουβέρτες και έτρεμε. Θες από

φόβο, θες από κρύο, ένιωθε το κορμί της να κουνιέται, να σείεται. Ένα κορμάκι λεπτό σαν κλαράκι, που, όποιος τό 'βλεπε, νόμιζε ότι θα τσακιστεί στα δύο. Ένα κορμάκι που “φου” να τό 'κανες θα έπεφτε κάτω. Προσπάθησε να αγκαλιάσει την κοιλιά της κάνοντας κύκλο με τα χέρια της. Μα δεν έφταναν.

Όσο έτρεμε η Χρυσ αφένια, τόσο ένιωθε μια ταραχή μέσα στα σπλάχνα της. Ξαφνικά τράβηξε τις κουβέρτες, άνοιξε το παράθυρο, στάθηκε μπροστά και ρούφηξε όλον τον αέρα, τον κρύο αέρα που τόσο ανάγκη είχε. Καταλάβαινε ότι πλησίαζε η μεγάλη στιγμή. Και φοβόταν. Πόσο πολύ φοβόταν...

«Θά 'χω τον νου μου», της είπε η μαμή.

Η μάνα της, σκληρή σαν πέτρα, της είπε ορθόκοφτά ότι δεν θα την άφηγε να γεννήσει αστεφάνωτη μέσα στο σπίτι. Έπειτα ήταν και οι μικρότερες αδελφές της, ήταν και τα στόματα των χωριανών, ο πατέρας της. Ένα κορίτσι μόνο και η μάνα, με συνεργό την κοινωνία, έτοιμοι να την κατασπαράξουν. Μπρος στο ανοιχτό παράθυρο είχε κλειστά τα μάτια, αυτά τα σοκολατένια μάτια που ξετρέλαναν τον Διαμαντή.

“Σοκολατένια” την έλεγε αυτός, μόνο αυτός. Το “Χρυσ αφένια” ήταν για όλους. Ήταν ξεχωριστό κορίτσι σε όλα της και η μόνη που προχώρησε στα γράμματα. Είχε πείσμα και θέληση.

Το γυμνάσιο ήταν μια ώρα δρόμος με τα πόδια. Έκαναν τη διαδρομή μέχρι το διπλανό χωριό, πέντε χιλιόμετρα μακριά. Κάθε 'μέρα.

Τέσσερα παιδιά όλα κι όλα απ' το χωριό τους. Τα τρία αγόρια. Το εξατάξιο γυμνάσιο το τέλειωσε με άριστα η μικρή ξανθομαλλούσα. Πρώτη απ' όλους στο σχολείο, σήκωσε το απολυτήριο σαν τρόπαιο ψηλά. Ανάμεσα στους συμμαθητές της που χειροκροτούσαν γιατί της αναγνώριζαν την πρωτιά και ο Διαμαντής. Ήταν εκεί. Κι ας είχε τρία χρόνια που τέλειωσε το σχολείο.

Τότε της εξομολογήθηκε πόσο πολύ την ήθελε, πόσο η καρδιά του χόρευε σαν τρελή, πως είχε μάτια μόνο για εκείνην.

Η Χρυσάφεια αναπόλησε τις ξέγνοιαστες στιγμές που ζούσαν όταν ήταν παιδιά. Το τρέμουλο σταμάτησε, το κορμί της χαλάρωσε και αισθάνθηκε πως το παιδί της πήρε θέση να ακούσει τούτη τη σιωπηλή φλυαρία του μυαλού της. Είχε ακροατή σε αυτό το πισωγύρισμα της σκέψης της.

Έπρεπε να πιαστεί από κάπου, να θωρακίσει την ψυχή της με δύναμη, να μαζέψει όλη την αγάπη που είχε από φίλους, από συμμαθητές, από δασκάλους, από τις δυο αδελφές της... Και από τους γονείς της... αρκεί να έκανε ό,τι ήθελαν εκείνοι...

Ξεκίνησε να ταξιιδεύει...

Ήταν η μεγαλύτερη από τα τρία παιδιά του Στρατή και της Βέρας. Όταν γεννήθηκε το πρώτο του παιδί, ο Στρατής ξαφνιάστηκε... «Να σου ζήσει. Θηλυκό», του είπε η ξεγεννήστρα.

«Θηλυκό;» χαλάστηκε άσχημα.

Νόμιζε ότι κόλλησαν τα πόδια του στο πάτωμα. Πώς θά 'βγαινε τώρα στην πλατεία; Αυτός ήθελε να πάει για τα κεράσματα και τα συγχαρίκια!

Πόσην ώρα νά 'τανε στην ίδια θέση δεν ήξερε. Σκέφεις και λογισμούς έκαμε, και ξαναέκαμε...

Φούμαρε ένα τσιγάρο, ρουφώντας το με τόση μανία που με δυο ρουφηξιές το τέλειωσε.

Το πάτησε, το έλιωσε και άναψε κι άλλο. Τούτο το ρούφηξε πιο αργά, πιο χαλαρά... Και μ' έναν μακρόσυρτο αναστεναγμό βγήκε και ο καπνός που είχε πλημμυρίσει πριν λίγο τα πνευμόνια του.

Θόλωσε η ματιά του. Ένωσε να πνίγεται, έπιασε τον λαιμό σαν νά 'θελε να ανοίξει μια τρύπα να βγει κι από 'κει καπνός. Πολύς καπνός. Γέμισε το δωμάτιο. Πνιγόταν, δεν μπορούσε ν' αναπνεύσει... δεν του έφτανε ο άέρας.

Άπλωσε το χέρι του προσπαθώντας να βρει την πόρτα.

Ήθελε να τρέξει έξω στον καθαρό άέρα, μα ένιωθε τα πόδια του σαν νά 'τανε βιδωμένα στο πάτωμα.

«Θέ μου, βοήθα με!»

Επικαλέστηκε τον Θεό που δεν πίστευε.

Έπρεπε από κάπου να πιαστεί. Στο κάτω-κάτω για να ζητάνε τόσοι άνθρωποι τη βοήθειά του, μπορεί και να υπήρχε.

Και ξαφνικά λύγισαν τα γόνατά του και σωριάστηκε στο κρεβάτι που ήταν δίπλα του.

Πήρε να κλαίει, βουβά, σιγανά... Μα μέσα του ένιωθε σαν να γινότανε σεισμός, μια κοσμοχαλασιά.

Σαν μια χύτρα με νερό που βράζει κι έχει κλειστό καπάκι. Κόλλησε το πρόσωπό του πάνω στο μαξιλάρι, κι εκείνο ρουφούσε σαν σφουγγάρι τα δάκρυα του. Κι όταν ρούφηξε τόσα πολλά, αυτά άρχισαν να τρέχουν, να τρέχουν και να μη σταματάνε, κι έγιναν μια θάλασσα... μια θάλασσα και ξάπλωσε όμορφα επάνω στην αγκαλιά της. Έτρεξε κι ο ήλιος για παρέα, τη συννεφιασμένη εκείνη μέρα. Κουράστηκε να είναι κρυμμένος πίσω από τα σύννεφα.

Και που ήτανε Οκτώβρης μήνας, τί μ' αυτό; Ήθελε να τρέξει, να παίξει, ήρθε μια όμορφη ξανθομαλλούσα στον κόσμο, με χρυσά δαχτυλιδάκια στο κεφάλι.

Έκανε τις ακτίνες του χεράκια, γέμισε τις χούφτες του χρυσόσκονη και σκόρπισε παντού και γέμισε η πλάση.

Κι έτσι όπως ξάπλωνε, σήκωσε τα χέρια και τα έβαλε πίσω στο σβέρκο για προσκεφάλι και απολάμβανε τη ζεστή γαλάζια αγκαλιά! Μισάνοιξε τα μάτια του, μα δεν ήθελε να βγει από τη γλυκιά αυτή θαλπωρή, όμορφο ταξίδεμα, αργό, χαλαρό, ήρεμο...

Η χρυσόσκονη που πασπάλισε ο ήλιος, αφού στροβιλίστηκε γύρω-τριγύρω, πήρε να προσγειώνεται. Ήθελε να ξαποστάσει και χαμήλωνε, χαμήλωνε... μέχρι που σχημάτισε έναν μακρύ διάδρομο.

Προσπάθησε ο Στρατής, ο πατέρας της Χρυσαφέ-νιας, να δει που φθάνει ο δρόμος τούτος, μα δυσκο-λεύτηκε, δεν έβλεπε, συνεχιζόταν και πέρα απ' τον ορίζοντά του.

Μόνο... σε κάποιο σημείο, έβλεπε... μα δεν ξεχώριζε τί εμπόδιο ήταν πάνω σε τούτο τον ολόχρυσο μακρύ διάδρομο.

Φύσηξε δυνατά, όπως φυσούσε τον καπνό απ' το τσιγάρο που κάπνιζε, όμως δεν έφτανε η δύναμη του ως εκεί.

Μια μικρή νεράιδα, με χρυσά δαχτυλιδάκια στο κεφάλι προσπαθούσε με το αδύναμο κορμάκι της να σπρώξει το εμπόδιο.

Μα εκείνο δεν κουνιόταν από τη θέση του. Κι ήταν ολομόναχη, δίχως καμμιά βοήθεια. Λαχάνιαζε μα δεν τό 'βαζε κάτω.

Κι ύστερα από πολλές προσπάθειες να διώξει το εμπόδιο, κούρνιασε κάτω, χαμηλά...

Μάζεψε όλες τις δυνάμεις της, πήρε φόρα, όπως ένας άλτης που θέλει να ξεπεράσει τον πήχη που έχει μπροστά του, και πήδηξε πολύ ψηλότερα απ' αυτόν. Και δεν σταμάτησε... συνέχισε να τρέχει..

Πέρασε πολύς καιρός και η μικρή νεράιδα θέλησε να γυρίσει πίσω τη ματιά της, να θυμηθεί πώς ήταν το εμπόδιο που τόσο τη δυσκόλεψε, μα δεν διέκρινε σχεδόν τίποτε. Μόνο μια μικρή κουκκίδα εκεί, στο βάθος. Ξεθωριασμένη, απ' τον καιρό.

Έκείνο το θεόρατο σαν βουνό εμπόδιο τώρα φάνταζε στα μάτια της μια γκριζα μικρή βούλα.

Και ξάφνου η ήρεμη αγκαλιά της θάλασσας μεταμορφώθηκε. Ρυτίδιασε στην αρχή. Ψήλωσε η φουσκοθαλασσιά.

Προσπάθησε να φυλαχτεί, μα δεν γινότανε, ήταν ολόγυρα εκτεθειμένος.

Σηκώθηκε ψηλά το κύμα και έσκασε επάνω του. Το πρόσωπό του, τα ρούχα του, μουσκίδι. Αχ, τί όμορφο που ήτανε το αγκάλιασμα του ήλιου μέσα στη γαλάζια θαλπωρή μέχρι εκείνη τη στιγμή! Ξαφνιάστηκε! Ανοιγόκλεισε τα μάτια του, σήκωσε το κεφάλι του και προσπάθησε να πιάσει το όνειρο, δεν ήθελε να του ξεφύγει!

Μα εκείνο γλίστρησε κι έφυγε έτσι ξαφνικά όπως ήρθε. Χωρίς να δώσει εξήγηση. Και τώρα; αναρωτήθηκε. Τί κάνω τώρα; Δύσκολα τα πράγματα...

Δεν είχε μούτρα να βγει έξω να πει ένα ούζο, να παίξει μια πρέφα, ν' αλλάξει μια κουβέντα με τους χωριανούς.

Έτσι θα κύλαγε η ζωή του; Αυτός κλεισμένος μέσα, μήπως κι αλλάξει τί;

Αφού δεν μπορώ να το αλλάξω, πρέπει να το δεχτώ... Κορίτσι...

Στυλώθηκε στα πόδια του, πέταξε από πάνω του τα μουσκεμένα ρούχα και έριξε μπόλικο νερό στο πρόσωπό του.

Ένωσε αμέσως καλύτερα.

Το «κορίτσι» έκλαιγε τόσο δυνατά και παραδόξως, αντί να εκνευριστεί, ο Στρατής καθυστέρησε την έξοδό του, προς το καφενείο. Ήθελε ν' απολαύσει αυτό που άκουγε. Το παιδί αυτό μπορεί να ήταν θηλυκό, μα είχε κλάμα και τσαγανό αντρίκειο.

Κι έτσι κατηφόρισε στο στέκι του Παναγή, δέχτηκε τα συγχαρίκια, κέρασε για την κόρη με τον “αντρίκειο τσαγανό”, κι έπεισε τον εαυτό του

τελικά... Αφού δεν μπορώ να το αλλάξω, πρέπει να το δεχτώ... Κορίτσι... Θαύμασε τον συλλογισμό του για τη φιλοσοφία του, και η αλήθεια είναι πως κατάφερε και τους έπεισε όλους αυτούς που πριν λίγο ντρεπόταν... και δεν είχε μούτρα να τους αντιμετωπίσει.

Πέρασε η δύσκολη ώρα, πιάστηκαν ξανά στην πρέφα και σε λίγο κανείς δεν νοιαζόταν τί γινόταν μέσα στο σπιτικό του Στρατή και της Βέρας.

Ούτε αν έκλαιγε δυνατά, ούτε σιγά, ούτε...

Παραξενεύτηκε κι ο ίδιος πόσο γρήγορα ξεπεράστηκε το γεγονός. Τζάμπα τόση αγωνία. Χαλάρωσε. Κι έμεινε μέχρι το πρωί να παίζει πάνω στην πράσινη τσόχα.

«Ρε, άμα σε θέλει η τύχη!» είπε με ύφος δέκα φιλοσόφων. «Φως φανάρι, η μικρή μου νεράιδα μου έφερε τύχη! Γούρι, γούρι!»

Κερδισμένος στα χαρτιά, ανεβασμένος στα μάτια της ομήγυρης, ευχαριστημένος με τις φιλοσοφίες του, επέστρεψε στην καθημερινότητα ήσυχος.

Έτσι έμαθε η Χρυσάφενια από τον πατέρα της γιατί την αποκαλούσε «γούρι».

Ο Διαμαντής και η Χρυσάφενια ανέπνεαν τον ίδιο αέρα, τον γεμάτο από τις μεθυστικές μυρωδιές της άνοιξης. Έβλεπαν τα ίδια χωράφια να καρπίζουν τα γεννήματά τους. Σκαρφάλωναν στα ίδια δέντρα να τρυγήσουν ώριμους καρπούς, ζουμερούς.

Μα η νοστιμιιά όλη ήταν στα δάχτυλά τους, από τους χυμούς που έσταζαν και δεν ήθελαν να πάει ούτε μια σταγόνα χαμένη.

Κάποιες φορές που σκούπιζαν τα χέρια τους πάνω στις μπλούζες τους, ήξεραν πολύ καλά τί τους περίμενε στο σπίτι.

Και ποιός μπορούσε να μείνει αμέτοχος σε μια τέτοια σκανταλιά! Τούτη η φρουτένια γεύση, άφησε στάμπα ανεξίτηλη.

Ευτυχισμένοι όσοι μπόρεσαν να τη γευθούν. Χαλάλι λοιπόν οι ξυλιές. Ούτε που τις ένιωθαν. Ήταν από αυτές που δεν πονούσαν γιατί είχαν γλυκό αντι-στάθμισμα.

